

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 234/2017-28

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 4. apríla 2017 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Lajosa Mészárosa predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti Schur Flexibles Moneta s. r. o., Cukrovarská 8/32, Trebišov, zastúpenej Barger Prekop s. r. o., Mostová 2, Bratislava, v mene ktorej koná advokát Roman Prekop, vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení s porušením čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2 a čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky postupom Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Cob 112/2016 a jeho rozsudkom z 29. novembra 2016 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti Schur Flexibles Moneta s. r. o., odmieta ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 10. marca 2017 elektronicky a 13. marca 2017 poštou doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti Schur

Flexibles Moneta s. r. o., Cukrovarská 8/32, Trebišov (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) v spojení s porušením čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2 a čl. 152 ods. 4 ústavy postupom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Cob 112/2016 (ďalej aj „napadnuté konanie“) a jeho rozsudkom z 29. novembra 2016 (ďalej aj „napadnutý rozsudok“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ podal 10. júna 2015 Okresnému súdu Michalovce (ďalej len „okresný súd“) žalobu, ktorou si proti obchodnej spoločnosti [REDACTED] (ďalej len „žalovaný“), uplatnil nárok na zaplatenie sumy 25 417 000 € s príslušenstvom.

O žalobe rozhodol okresný súd rozsudkom č. k. 22 Cb 134/2015-1182 z 11. apríla 2016 tak, že ju zamietol. Okresný súd tiež zaviazal sťažovateľa nahradiť žalovanému trovy konania vo výške 650 271,26 €, ktoré pozostávajú z náhrady trov právneho zastúpenia vo výške 617 077,76 € a náhrady trov – súdneho poplatku za odpor vo výške 33 193,50 €, do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Sťažovateľa tiež zaviazal nahradiť Slovenskej republike trovy konania v sume 138,16 €.

Sťažovateľ proti rozsudku okresného súdu podal odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd napadnutým rozsudkom z 29. novembra 2016 tak, že rozsudok okresného súdu potvrdil.

Sťažovateľ namieta porušenie označených práv a článkov napadnutým rozsudkom krajského súdu – jeho potvrdzujúcim výrokom, ktorým potvrdil výrok rozsudku okresného súdu o náhrade trov konania.

Sťažovateľ poukazuje na vyčíslenie trov právnym zástupcom žalovaného v podaní zo 14. apríla 2016, v ktorom si uplatnil právo na náhradu trov konania vo výške 740 937,19 €, v ktorom uviedol, že «Náhradu uplatňuje „na základe Vyhlášky... na priamu inštrukciu svojho klienta a s odkazom na zavedenú prax slovenských súdov ohľadom priznávania náhrady trov“, hoci „v skutočnosti poskytoval služby [redacted] za odmenu, ktorá bola počítaná ako násobok času stráveného advokátmi [...] a dohodnutej hodinovej sadzby“ („Hodinová odmena“).

... [redacted] v Odvolaní namietal, že hoci si [redacted] s Právnym zástupcom dohodla Hodinovú odmenu, ktorej celková výška za Prvostupňové konanie bola podstatne nižšia ako tarifná odmena podľa hodnoty sporu stanovená vo Vyhláške („Tarifná odmena“), [redacted] si napriek tomu vo Vyčíslení uplatnila Náhradu počítanú podľa Tarifnej odmeny.

... [redacted] preto navrhol, aby Krajský súd uložil [redacted] predložiť kópiu (i) príslušnej zmluvy o poskytovaní právnych služieb („Zmluva“), (ii) všetkých faktúr vystavených Právnym zástupcom za Prvostupňové konanie („Faktúry“) a (iii) potvrdení o úhradách [redacted] za Faktúry v prospech Právneho zástupcu. Vyčíslenie totiž vzbudzovalo dôvodné podozrenie, že [redacted] zneužíva inštitút náhrady trov na neodôvodnené obohatenie sa na ujmu [redacted]

... Krajský súd však navrhnuté dôkazy nevykonal a Rozsudok I potvrdil...

... Následne, [redacted] na účet Právneho zástupcu uhradil Súdny poplatok a sumu 395.077,76 EUR („Suma“). [redacted] považuje Sumu za časť Náhrady zodpovedajúcu maximálnej výške trov právneho zastúpenia v Prvostupňovom konaní, ktorú Právny zástupca účtoval [redacted] na základe Hodinovej odmeny a ktorú [redacted] Právnemu zástupcovi skutočne zaplatila...».

Podľa sťažovateľa je ústavne neakceptovateľné, aby konajúce súdy priznali žalovanému ako úspešnému účastníkovi právo na náhradu trov právneho zastúpenia v rozsahu tarifnej odmeny podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška“), hoci z vyjadrenia žalovaného je zrejmé, že s právnym zástupcom bol dohodnutý na zastupovaní za podstatne nižšiu hodinovú odmenu. Podľa sťažovateľa krajský súd porušil označené práva a články, „pretože v rozpore s právnou úpravou a účelom,

podstatou a zmyslom náhrady trov priznal náhradu zjavne nad ráamec skutočne a účelne vynaložených nákladov...

... závery Krajského súdu o paušálnom priznávaní Tarifnej odmeny napriek vedomosti o zjavne nižšej Hodinovej odmene sú absurdné a neobstoja ani z hľadiska teleologického, gramatického alebo historického výkladu.“

Podľa sťažovateľa zmyslom a účelom náhrady trov konania nie je náhrada neexistujúcich výdavkov, ale len tých výdavkov, ktoré reálne úspešný účastník vynaložil alebo vynaloží v súvislosti s konaním. Náhrada trov konania nemá viesť k obohacovaniu, prípadne k dosahovaniu zisku úspešného účastníka. Priznanie tarifnej odmeny bez ohľadu na reálne vynaložené náklady odporuje podľa sťažovateľa zdravému rozumu. Rovnako tak podľa sťažovateľa určenie tarifnej odmeny vo vyhláske „*má slúžiť na ochranu neúspešného účastníka, a nie viesť k jeho ujme*“. Na podporu svojej argumentácie sťažovateľ poukazuje na nálezy ústavného súdu (II. ÚS 31/04, IV. ÚS 45/06 a III. ÚS 166/09), na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 6 M Cdo 9/2013, na nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. Pl. ÚS 25/12 a na odbornú literatúru.

Priznanie náhrady neexistujúcich výdavkov odporuje gramatickému výkladu aplikovaných právnych noriem. Podľa § 142 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku [ďalej aj „OSP“, resp. aj podľa § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“)] súd prizná úspešnému účastníkovi náhradu trov potrebných na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva. V prípade neexistujúcich nákladov nemožno podľa sťažovateľa uvažovať o trovách – keďže trovy znamenajú „*výdavky, útratu, náklady, resp. vynaložené peniaze*“, nemožno potom uvažovať o ich náhrade a taktiež o potrebnosti a účelnosti trov. Podľa sťažovateľa pojem náhrada trov znamená «*kompenzáciu výdavkov, ktoré úspešnému účastníkovi v konaní skutočne vznikli, a nie... priznávanie „bonusu“ nad ráamec reálne vynaložených výdavkov... Náhrada trov, ktoré reálne neboli vynaložené, nedáva po jazykovej stránke zmysel a ako spojenie dvoch vzájomne sa vylučujúcich významov predstavuje tzv. oxymoron.*».

Sťažovateľ ďalej namieta, že priznaná náhrada nezohľadňuje historický kontext vývoja inštitútu náhrady trov konania. Podľa sťažovateľa jediným ustanovením, ktoré by mohlo naznačovať priznávanie *«„paušálnej“ náhrady na báze Tarifnej odmeny»*, je ustanovenie § 151 ods. 5 OSP, na ktoré sa rozsudky konajúcich súdov neodvolávajú. Uvedené ustanovenie nadobudlo účinnosť v 60. rokoch 20. storočia, kedy iná ako tarifná odmena nebola, pričom táto zodpovedala aj reálne vynaloženým nákladom. Po roku 1989 však došlo k zmenám, ktoré viedli aj k vzniku zmluvnej odmeny, *„preto nemožno odôvodňovať uprednostnenie priznania Náhrady vo výške astronomickej Tarifnej odmeny pred nepomerne nižšou zmluvne dohodnutou a skutočne uhradenou Hodinovou odmenou“*.

Sťažovateľ poukazuje aj na to, že zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok nemá ekvivalent § 151 ods. 5 OSP.

Sťažovateľ tiež namieta, že krajský súd postupoval formalisticky a mechanicky, čím umožnil *«[redacted] zneužiť právo na náhradu trov konania a tvorbu „zisku“ a obohatenie sa na ujmu Schuru a navyše takémuto zneužitiu práva poskytol ochranu.*

... CSP aj OSP sú vybudované na princípoch, ...podľa ktorých „ochrana ohrozených alebo porušených práv a právnych záujmov musí byť spravodlivá“ a „zjavné zneužitie práva nepožíva právnu ochranu“, vychádzajúc pritom z rímsko-právnej zásady, podľa ktorej nikto nesmie mať prospech z vlastného nepoctivého správania (nemo turpitudinem suam allegare potest)...

... Krajský súd tvrdí, že hoci si aj [redacted] dohodla nepomerne nižšiu Hodinovú odmenu a o tejto skutočnosti Krajský súd má vedomosť, je v súlade s právnymi predpismi tieto fakty ignorovať až do momentu, kedy sa [redacted] sama dobrovoľne rozhodne uplatniť si Náhradu vo výške korešpondujúcej so skutočne vynaloženými výdavkami.

... [redacted] uplatnením si Náhrady nad skutočne vynaložené náklady zneužila právo na náhradu trov konania (ako súčasť práva na právnu pomoc).».

Sťažovateľ ďalej argumentuje tým, že *«Krajský súd svojim formalistickým a mechanickým prístupom doviedol prax priznávania trov na báze Tarifnej odmeny*

ad absurdum, pretože ju „otočil“ proti neúspešnému účastníkovi, na ochranu ktorého bola vytvorená...

... zaužívaná prax aplikujúca Tarifnú odmenu ako referenčné kritérium pre primeranú náhradu účelne vynaložených nákladov právneho zastúpenia má slúžiť na ochranu neúspešného účastníka, a nie viesť k jeho ujme.

... Preto, ak by aj Krajský postupoval v zmysle ustanovení Vyhlášky o Tarifnej odmene, priznanú Náhradu mal v zmysle § 150 OSP znížiť, a vziať do úvahy len reálne vynaložené výdavky [REDAKOVANÉ] na zastupovanie v Prvostupňovom konaní.».

Podľa sťažovateľa krajský súd svojím postupom porušil princíp rovnosti zbraní, „pretože odmietol zadovážiť a vykonať dôkazy preukazujúce výšku skutočne vynaložených nákladov...

... [REDAKOVANÉ] ako úspešný účastník priznala vo Vyčíslení existenciu dohody o Hodinovej odmene, pričom však v nadväznosti na úspech v konaní si uplatnila zjavne neúmerne vyššiu Tarifnú odmenu. V nadväznosti na to, Krajský súd nebol oprávnený ignorovať návrhy [REDAKOVANÉ] na vykonanie dôkazov ohľadom skutočne vynaložených nákladov [REDAKOVANÉ] a bez ďalšieho jej priznať Náhradu vo výške neúmerne vysokej Tarifnej odmeny.

... nepreukázanie samotnej výšky Hodinovej odmeny nemôže ísť na ujmu [REDAKOVANÉ] ktorý na rozdiel od [REDAKOVANÉ] objektívne nemá prístup k Zmluve, Faktúram a Potvrdeniam...“.

Sťažovateľ napokon tvrdí, že krajský súd napadnutým rozsudkom a napadnutým konaním porušil jeho základné právo podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 1 dodatkového protokolu, „pretože priznaním náhrady nad rámec skutočne vynaložených výdavkov [REDAKOVANÉ] neprípustne zasiahol do majetkovej sféry [REDAKOVANÉ] a spôsobil mu majetkovú ujmu...“.

Na tomto základe sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„... Základné právo (sťažovateľa, pozn.)... na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2 a čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky a vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, právo na spravodlivé súdne

konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru... a právo na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu... postupom Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Cob/112/2016 a rozsudkom Krajského súdu v Košiciach z 29. novembra 2016, č. k. 4 Cob/112/2016-1406, v rozsahu, v akom potvrdzuje výrok rozsudku Okresného súdu Michalovce z 11. apríla 2016, č. k. 22 Cb/134/2015-1182, ukladajúceho (sťažovateľovi, pozn.)... povinnosť uhradiť náhradu trov konania vo výške 650.271,26 EUR v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku, porušené boli.

... Rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 29. novembra 2016, č. k. 4 Cob/112/2016-1406, v rozsahu, v akom potvrdzuje výrok rozsudku Okresného súdu Michalovce z 11. apríla 2016, č. k. 22 Cb/134/2015-1182, ukladajúceho (sťažovateľovi, pozn.)... povinnosť uhradiť náhradu trov konania vo výške 650.271,26 EUR v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku, zrušuje a vec vracia Krajskému súdu v Košiciach na ďalšie konanie.

... Krajský súd v Košiciach je povinný nahradiť (sťažovateľovi)... trovy právneho zastúpenia k rukám právneho zástupcu do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu...“

Sťažovateľ tiež navrhuje, aby ústavný súd rozhodol o dočasnom opatrení podľa § 52 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a odložil vykonateľnosť napadnutého rozsudku krajského súdu „v rozsahu, v akom potvrdzuje výrok rozsudku Okresného súdu Michalovce z 11. apríla 2016, č. k. 22 Cb/134/2015-1182, ukladajúceho (sťažovateľovi, pozn.) povinnosť uhradiť náhradu trov konania vo výške 650.271,26 EUR v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku... do právoplatnosti rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky o sťažnosti“.

Návrh na rozhodnutie o dočasnom opatrení sťažovateľ odôvodňuje tak, že odklad vykonateľnosti „neohrozuje žiadny verejný záujem.“

... [REDACTED] uhradil na účet Právneho zástupcu Súdny poplatok spolu so Sumou, čím minimalizoval akúkoľvek ujmu, ktorá by mohla [REDACTED] vzniknúť v súvislosti s odkladom vykonateľnosti.

... ak by [REDACTED] v zmysle Výroku uhradil Náhradu v celom rozsahu, vystavuje sa riziku, že po prípadnom úspechu tejto sťažnosti sa už vrátenia časti Náhrady neprináležiacej [REDACTED] nedomôže.

... [REDACTED] poukazuje, že v nadväznosti na čiastkový úspech v súvisiacom rozhodcovskom konaní má proti [REDACTED] nárok na zaplatenie náhrady trov vo výške 225.460,80 EUR. [REDACTED] nielenže túto sumu ku dňu podania tejto sťažnosti neuhradila, ale na výzvu [REDACTED] na jej zaplatenie z 11. októbra 2016 ani nijako nereagovala.

... Odklad vykonateľnosti... preto napomôže rozumnej a primeranej úprave dočasných pomerov medzi [REDACTED] a [REDACTED].“.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľov. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, návrhy podané oneskorene, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

O zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti ide vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natolko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (*mutatis mutandis* I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní preskúmal sťažnosť z hľadiska toho, či ju nemožno považovať za zjavne neopodstatnenú.

Krajský súd ako odvolací súd potvrdil rozsudok okresného súdu z 11. apríla 2016 aj vo výroku o náhrade trov konania. Krajský súd v napadnutom rozsudku – v rozsahu týkajúcom sa výroku o náhrade trov konania – uviedol:

„60. Odvolací súd preto podľa § 387 ods. 1 C. s. p. potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie o zamietnutí žaloby ako vecne správny. Taktiež potvrdil rozsudok vo výroku o trovách konania ako vecne správny, pretože súd prvej inštancie úspešnému žalovanému priznal náhradu trov konania v súlade s ustanovením § 142 ods. 1 O. s. p. účinného v čase rozhodovania súdu prvej inštancie a v súlade s Vyhláškou č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb. Aj v prípade, ak by žalovaný sa dohodol so svojim právnym zástupcom na zmluvnej odmene za poskytované právne služby, toto nemá žiaden vplyv na povinnosť neúspešného účastníka konania nahradiť úspešnému účastníkovi konania trovy právneho zastúpenia vo výške akú určuje citovaná vyhláška vo forme tarifnej odmeny, ktorú priznávajú súdy právnym zástupcom úspešných účastníkov konania. Súdy neskúmajú dohodu medzi úspešným účastníkom konania a jeho právnym zástupcom o forme odmeny za poskytované právne služby, ak sám úspešný účastník si neuplatní v konaní nižšie trovy na základe dohody s advokátom. Súd prvej inštancie správne priznal žalovanému aj odmenu za jednotlivé úkony právnej služby, aj za viac ako dve hodiny trvajúce pojednávanie v konaní na súde prvej inštancie.“

Ústavný súd pri preskúvaní napadnutého rozsudku krajského súdu vychádzal zo svojho ustáleného právneho názoru, podľa ktorého odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového súdu a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08), pretože prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok. Tento právny názor zahŕňa aj požiadavku komplexného posudzovania všetkých rozhodnutí všeobecných súdov (tak prvostupňového, ako aj odvolacieho), ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania (IV. ÚS 350/09).

Ústavný súd preto preskúmal aj rozsudok okresného súdu z 11. apríla 2016 vo výroku, ktorým tento zaviazal sťažovateľa nahradiť trovy konania žalovanému (napriek tomu, že sa sťažovateľ nedomáha vyslovenia porušenia v sťažnosti označených práv a článkov predmetným rozhodnutím okresného súdu). Okresný súd v relevantnej časti odôvodnenia uviedol:

„O trovách konania súd rozhodol podľa ustanovenia § 142 ods. 1 O. s. p., podľa ktorého, ak účastníkovi, ktorý mal vo veci plný úspech, súd prizná náhradu trov potrebných na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva proti účastníkovi, ktorý vo veci úspech nemal. Súd teda zaviazal žalobcu uhradiť žalovanému trovy konania spolu vo výške 650 271,26 €, ktoré pozostávajú z náhrady trov právneho zastúpenia vo výške 617 077,76 € a náhrady trov súdneho poplatku za odpor vo výške 33 193,50 €.

Podľa Vyhlášky MS SR č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb prislúcha právnemu zástupcovi žalovaného odmena (z tarifnej hodnoty 25 417 000 €) za 4 úkony právnej pomoci po 51 269,01 € + DPH (príprava a prevzatie zastúpenia, písomné podanie vo veci samej – odpor, vyjadrenie zo dňa 15. 12. 2015, vyjadrenie zo dňa 30. 3. 2016) a za 3 úkony právnej pomoci po 51 269,01 € x 2 + DPH, teda 2 x základná sadzba (účasť na pojednávaní dňa 23. 11. 2015 v trvaní 12.00 hod. – 14.25 hod., účasť na pojednávaní dňa 11. 2. 2016 v trvaní 10.00 hod. – 12.42 hod., účasť na pojednávaní dňa 11. 4. 2016 v trvaní 10.00 hod. – 12.17 hod), 1 x režijný paušál po 8,04 € + DPH, 3 x režijný paušál po 8,39 € + DPH, 3 x režijný paušál po 8,58 € + DPH, všetko podľa § 10 ods. 1, § 13a ods. 1 písm. a), c), d), § 16 ods. 3, § 18 ods. 3 vyššie citovanej vyhlášky, ďalej náhradu hotových výdavkov, ku ktorým patria cestovné náklady vo výške ceny bežnej letenky právneho zástupcu žalovaného (kde súd na základe vlastnej úvahy a vlastných poznatkov posúdil, že táto doprava bola efektívnejšia a účelnejšia ako cestovanie motorovým vozidlom) pri ceste na pojednávanie a späť dňa 23. 11. 2015 sumu 246,59 € + DPH, pri ceste na pojednávanie a späť dňa 11. 2. 2016 sumu 418,78 € + DPH a pri ceste na pojednávanie a späť dňa 11. 4. 2016 sumu 405,23 € + DPH. Súčasne má v zmysle ust. § 17 Vyhl. č. 655/2004 Za. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb právny zástupca žalovaného nárok na náhrady stratu času pri ceste zo sídla právneho zástupcu do sídla súdu a späť na pojednávanie dňa 23. 11. 2015 – 9 x 0,5 hod. á 13,98 € + DPH, na pojednávanie dňa 11. 2. 2016 – 10 x 0,5 hod. á 14,30 € + DPH, na pojednávanie dňa 11. 4. 2016 – 10 x 0,5 hod. á 14,30 € + DPH. Trovy právnej pomoci tak potom spolu predstavujú s DPH sumu 617 077,76 €.

Súd na rozdiel od predloženého vyúčtovania vzniknutých trov nepriznal žalovanému odmenu za doplňujúce vyjadrenie a vzájomný návrh zo dňa 23. 11. 2015, keďže uvedené

podanie sa týkalo vzájomného návrhu žalovaného voči žalobcovi, ktorý návrh bol vylúčený na samostatné konanie. Súd priznal náhradu cestovných nákladov za účasť na pojednávaniach iba jednému advokátovi z právnej kancelárie žalovaného (██████████), keďže náklady na účasť ďalšieho advokáta z tej istej kancelárie na jednotlivých pojednávaniach súd nepovažoval za hospodárny.“

Vzhľadom na obsah sťažnosti a na námietky sťažovateľa, ktoré smerujú výlučne voči výrokom o náhrade trov konania, ústavný súd považuje v prvom rade za potrebné zdôrazniť, že vo všeobecnosti platí, že pochybenia pri rozhodovaní o náhrade trov konania spravidla nedosahujú samy osebe takú intenzitu, na základe ktorej možno vysloviť porušenie základných práv a slobôd, akokoľvek sa môže účastníka konania citeľne dotknúť. Ústavný súd pri posudzovaní problematiky trov konania, t. j. problematiky vo vzťahu k predmetu konania pred všeobecnými súdmi vedľajšej, postupuje nanajvýš zdržanlivo a k zrušeniu napádaného výroku o trovách konania sa uchýli iba výnimočne, napr. keď zistí, že došlo k porušeniu práva na súdnu ochranu extrémnym spôsobom alebo že bolo zasiahnuté aj iné základné právo (II. ÚS 78/03, II. ÚS 31/04, IV. ÚS 45/06, I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 311/2012, IV. ÚS 210/2013, IV. ÚS 192/2014).

Sťažovateľ namieta porušenie označených práv a článkov napadnutým rozsudkom krajského súdu z 29. novembra 2016 a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu. V tejto súvislosti poukazuje na to, že

- žalovaný si uplatnil náhradu trov právneho zastúpenia, vychádzajúc z tarifnej odmeny určenej podľa tarifnej hodnoty veci, napriek tomu, že je zrejmé, že právny zástupca ho zastupoval za nižšiu tzv. hodinovú odmenu,

- okresný súd porušil princíp rovnosti zbraní, keďže nevykonal dokazovanie, ktoré sťažovateľ navrhoval, ktoré malo preukázať výšku dojednanej a zaplatenej odmeny za zastupovanie žalovaného jeho právnym zástupcom,

- prijatý právny názor je v rozpore s teleologickým, gramatickým a historickým výkladom vyhlášky – takto došlo k priznaniu neexistujúcich výdavkov, preto nemožno hovoriť o potrebnosti a účelnosti trov, došlo k poškodeniu sťažovateľa ako neúspešného

účastníka, čím bol popretý účel ustanovení vyhlášky, ide o zneužitie práva na náhradu trov a obohatenie žalovaného,

- došlo k neprípustnému zásahu do majetkovej sféry sťažovateľa a k jeho majetkovej ujme.

Ústavný súd po preskúmaní príslušných častí odôvodnení rozsudkov krajského súdu a okresného súdu o náhrade trov konania dospel k záveru, že krajský súd odôvodnil svoj rozsudok v uvedenej časti primeraným spôsobom, právne hodnotenie a právne závery sú logické a rešpektujú účel príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku (§ 142 ods. 1) a vyhlášky. Predmetný výklad citovaných ustanovení je logický, právne závery krajského súdu nemožno považovať za zjavne neodôvodnené a arbitrárne, preto sú ústavne udržateľné.

Napadnutý rozsudok krajského súdu v spojení s rozsudkom okresného súdu je založený na rešpektovaní zásady zodpovednosti za výsledok konania (zásady úspechu), podľa ktorej úspešný účastník má nárok na náhradu trov konania, ktoré vo vecnej a časovej súvislosti s konaním musel alebo bude musieť zaplatiť (porovnaj II. ÚS 31/04). Výška trov právneho zastúpenia sa vypočítava podľa príslušných ustanovení vyhlášky, ktoré určujú základnú sadzbu tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby v závislosti od tarifnej hodnoty veci. Možno takto akceptovať právny názor krajského súdu, podľa ktorého pre neúspešného účastníka nie je relevantný obsah dojednania medzi úspešným účastníkom a jeho právnym zástupcom. Tento právny názor platí bez ohľadu na to, či sa úspešný účastník s právnym zástupcom dohodol na vyššej alebo nižšej odmene, ako je tarifná odmena podľa vyhlášky. Úspešný účastník takto nemá nárok na náhradu tých trov právneho zastúpenia, ktoré podľa dohody s právnym zástupcom vynaložil nad rámec tarifnej odmeny. Na druhej strane mu však v zásade nič nebráni uplatniť si náhradu trov právneho zastúpenia v rozsahu tarifnej odmeny, hoci sa s právnym zástupcom dohodol na nižšej odmene, ako je tarifná odmena. Takýto právny výklad vedie k predvídateľnosti a k právnej istote, pretože účastníci (strany) súdneho (sporového) konania môžu vopred predvídať aj akcesorické právne dôsledky úspechu, prípadne neúspechu v konaní, ktoré tvorí aj povinnosť neúspešného účastníka nahradiť trovy právneho zastúpenia úspešnému

účastníkovi. Obdobný právny výklad sa napríklad aplikuje v prípade zastupovania účastníka na základe rozhodnutia Centra právnej pomoci. V prípade úspechu – je tomuto účastníkovi priznané právo na náhradu trov konania v rozsahu tarifnej odmeny podľa vyhlášky, ktorú nahradí neúspešný účastník, hoci je zrejmé, že úspešnému účastníkovi bola právna pomoc poskytnutá bezplatne, prípadne s finančnou účasťou, ktorá je nižšia ako tarifná odmena. V uvedenom prípade je tiež irelevantný obsah dojednania medzi účastníkom a jeho právnym zástupcom. Vzhľadom na uvedený právny záver neobstojí ani námietka sťažovateľa o nevykonaní dokazovania smerujúceho k preukázaniu obsahu dojednania medzi žalovaným a jeho právnym zástupcom.

Nemožno akceptovať ani argumentáciu sťažovateľa, v ktorej poukazuje na rozhodnutia najvyššieho súdu a Ústavného súdu Českej republiky.

Pokiaľ ide o uznesenie sp. zn. 6 M Cdo 9/2013 z 20. júna 2014, v tomto najvyšší súd akceptoval právny záver konajúcich súdov o nepriznaní náhrady trov konania vedľajšiemu účastníkovi – združeniu zameranému na ochranu spotrebiteľa – ktoré vstúpilo hromadne do porovnateľných sporov, v ktorých uplatnilo všeobecne formulovanú námietku premlčania a súhlasilo s rozhodnutím bez pojednávania. Konajúce súdy považovali za neúčelné, aby tomuto vedľajšiemu účastníkovi – zastúpenému advokátom – bola za uvedených okolností priznaná náhrada trov právneho zastúpenia. Uvedené právne závery zjavne nemožno aplikovať v prerokúvanej veci vzhľadom na zreteľne odlišné okolnosti uvedených vecí.

Pokiaľ ide o nález sp. zn. Pl. ÚS 25/12 zo 17. 4. 2013, Ústavný súd Českej republiky zrušil „vyhlášku Ministerstva spravodlivosti z 18. decembra 2000 č. 484/2000 Zb., ktorou sa ustanovujú paušálne sadzby výšky odmeny za zastupovanie účastníka advokátom alebo notárom pri rozhodovaní o náhrade nákladov v občianskom súdnom konaní a ktorou sa mení vyhláška Ministerstva spravodlivosti č. 177/1996 Zb., o odmenách advokátov a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (advokátska tarifa), v znení neskorších predpisov, v znení neskorších vyhlášok...“. K zrušeniu uvedenej vyhlášky pristúpil Ústavný súd Českej republiky z dôvodu, že táto „na rozdiel od advokátskej tarify

(vyhlášky č. 177/1996 Zb., v znení neskorších predpisov), ktorá výšku odmeny a výšku nákladov právneho zastúpenia odvíja od počtu úkonov právnej služby poskytnutých vo veci, zaviedla stanovenie nákladov právneho zastúpenia na základe princípu paušalizácie sadzieb výšky odmeny za zastupovanie v konaní. Prísudková vyhláška stanovuje paušálne sadzby výšky odmeny, čím neumožňuje rozlíšiť zložitost' veci, časovú náročnosť, počet vykonaných úkonov právnej služby, rovnako tak, ako spôsob, akým konanie pred súdom skončilo (elektronický platobný rozkaz, rozsudok pre uznanie, rozsudok pre zmeškanie). Paušalizácia teda úplne ignoruje vecnú a časovú náročnosť sporu či účelnosť vymáhania práva alebo bránenia nároku.“. Z uvedených záverov vyplýva, že ani tieto nemožno aplikovať v prerokúvanom prípade, keďže náhrada trov právneho zastúpenia bola žalovanému priznaná podľa vyhlášky, ktorá zohľadňuje počet úkonov právnej služby a taktiež základnú sadzbu tarifnej odmeny, ktorá sa odvíja od tarifnej hodnoty veci – t. j. od predmetu konania. V tejto súvislosti – nad rámec veci – ústavný súd poukazuje na to, že v predmetnom konaní pred Ústavným súdom Českej republiky navrhovatelia – skupina senátorov, argumentovala aj neprimeranosťou výšky priznávanej náhrady predovšetkým vo vzťahu k bagateľným sporom a k sporom v pásme nad 10 000 Kč do výšky zhruba 200 000 Kč, „pretože až od sumy 200 000 Kč sa výpočet nákladov dostáva pod 20 % vymáhanej istiny a možno tak hovoriť o jeho rozumnej primeranosti“. V prerokúvanom prípade bol sťažovateľ zaviazaný nahradiť trovy konania žalovanému vo výške 650 271,26 €, čo predstavuje 2,56 % z uplatnenej istiny (25 417 000 €), čo by pri aplikácii rovnakého testu bolo možné považovať za primerané náklady konania.

Vzhľadom na uvedené nemožno uvažovať o porušení základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 1 dodatkového protokolu napadnutým rozsudkom krajského súdu a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu.

K namietanému porušeniu čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2 a čl. 152 ods. 4 ústavy ústavný súd poukazuje na to, že predmetom ochrany v konaní podľa čl. 127 ods. 1 ústavy sú základné práva, a preto základom autoritatívneho výroku ústavného súdu o sťažnosti je vyslovenie porušenia konkrétneho základného práva garantovaného konkrétnym článkom ústavy, príp.

kvalifikovanej medzinárodnej zmluvy o ľudských právach a základných slobodách. Uvedenú skutočnosť nemožno však interpretovať tak, že ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach neprihliada aj na iné ústavné normy, ktoré sú zvlášť vtedy, ak majú charakter ústavného princípu, v zásade vždy implicitnou súčasťou rozhodovacej činnosti ústavného súdu.

Ústavný súd vo svojej doterajšej judikatúre priznáva sťažovateľom označeným článkom ústavy charakter všeobecného ústavného princípu (čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2 ústavy), resp. generálneho interpretačného princípu (čl. 152 ods. 4 ústavy), ktoré sú povinné rešpektovať všetky orgány verejnej moci pri výklade a uplatňovaní ústavy (m. m. napr. IV. ÚS 119/07, IV. ÚS 383/08, IV. ÚS 70/2011, III. ÚS 66/2012), ktoré síce nepriznávajú fyzickým osobám a právnickým osobám konkrétne základné práva alebo slobody, ale sú v zásade vždy implicitnou súčasťou akejkolvek rozhodovacej činnosti ústavného súdu, a teda aj rozhodovania o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Za týchto okolností prichádza v konaní o ústavných sťažnostiach do úvahy vyslovenie porušenia tých ustanovení ústavy, ktoré majú charakter ústavného princípu len v spojení s vyslovením porušenia konkrétneho základného práva. Neprihádza však do úvahy, aby ústavný súd vyhovel sťažnosti bez toho, aby vyslovil porušenie konkrétneho základného práva.

Na tomto základe nemožno uvažovať ani o porušení čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, resp. čl. 152 ods. 4 ústavy napadnutým rozsudkom krajského súdu a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu.

V tejto súvislosti ústavný súd konštatuje, že nie je súčasťou systému všeobecného súdnictva, preto môže do výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov všeobecnými súdmi zasahovať len v prípadoch, keď sa ich výklad vyznačuje svojvôľou a zjavnou neodôvodnenosťou do tej miery, že to má za následok porušenie základného práva alebo slobody. Keďže ale ústavný súd v prípade napadnutého rozsudku krajského súdu ako odvolacieho súdu prejav svojvôle, resp. zjavnej neodôvodnenosti nezistil, nepovažoval v danom prípade argumentáciu sťažovateľa za spôsobilú na to, aby len

na jej základe bolo možné toto rozhodnutie hodnotiť ako ústavne neakceptovateľné a neudržateľné.

Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom krajského súdu ako odvolacieho súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Podľa názoru ústavného súdu predmetný právny výklad príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku a vyhlášky krajským súdom ako odvolacím súdom takéto nedostatky nevykazuje.

Na tomto základe ústavný súd sťažnosť už pri jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

Keďže sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. apríla 2017